

K107 Svolvær Sentrum

Beliggenhet

Svolvær ligger i Lofoten i Vågan kommune. Kulturmiljøet omfatter deler av Svolvær sentrum.

Nasjonale interesser

Svolvær sentrum representerer norsk byplanhistorie fra begynnelsen av 1900-tallet. Byplanen for Svolvær, tegnet av Sverre Pedersen, vises godt i dagens Svolvær.

Byplangrepet med siktlinjer som forbinder torget og gateaksene mot den omkringliggende naturen samt plasseringen av kirka og de klart definerte kvartalene gir en helt egen opplevelse av Svolvær sentrum.

Beskrivelse

I perioden 1919-1923 utarbeidet professor Sverre Pedersen og arkitekt Oscar Hoff en byplan for Svolvær, etter at Pedersen tegnet vinnerutkastet for byplanen i 1919. Før byplanen bestod dagens sentrum av rorbuer og bebyggelse for omreisende fiskere samt kirke og kaianlegg for Hurtigruta og lokalrutene. Da Hurtigruta fikk anløp i Svolvær i 1893 skjøt utvikling fart og det ble behov for arealutnyttelse og strukturert utbygging. Pedersen var derfor også opptatt av gode kommunikasjonsforhold til og fra havna i planen. Torget ble en naturlig port til byen og en møteplass hvor sentrale byfunksjoner ble plassert. I dag er det ikke lenger kai ved torget.

Byplanen inneholder Sverre Pedersens visjon om visuelle sammenhenger mellom den planlagte byen og landskapet rundt. Den opprinnelige planen innebærer flere av Pedersens karakteristiske plangrep som akser, sjøgløtt, fondmotiv og differensierte funksjoner, hvor, kirken, torget og parken utgjør viktige felleskapsfunksjoner

Faglige råd for forvaltning

Generelle råd

De etterfølgende faglige rådene skal bidra til å ivareta kulturhistoriske og arkitektoniske verdier i forvaltningen av kulturmiljøet i NB!-registeret.

Verneverdiene forutsettes ivaretatt av kommunen i deres plan- og byggesaksbehandling. Dette gjelder både hensyn til viktige enkeltbygg, kulturminner, grøntområder og kulturlag innenfor kulturmiljøet samt landskapsrelaterte og strukturelle sammenhenger.

Landskapsnivå

- Utbygging og utfylling av sjø- og havneområder samt anleggelse av vei som visuelt og funksjonelt skiller den historiske byen fra sjøen skal unngås.
- Siktlinjer fra torget skal ivaretas.
- Gateløp som er åpne mot sjøen skal ikke lukkes igjen.
- Høydedraget med vegetasjon skal bevares. Det skal ikke foretas planering, graving eller fylling.
- Tak skal vurderes som del av byens taklandskap og behandles som en del av tiltakets samlede arkitektoniske uttrykk. Ved eventuelle nybygg og ombygginger skal tekniske anlegg, som heisoppbygg og ventilasjonsanlegg m.m., integreres i den arkitektoniske utformingen.
- Ethvert tiltak innenfor kulturmiljøet skal ha gode visuelle kvaliteter både i seg selv, i forhold til tiltakets funksjon, og dets bygde og naturlige omgivelser og plassering.

Kulturmiljønivå

- Ved brann eller annen uopprettelig skade bør ny bebyggelse gjenoppbygges som rekonstruksjoner på dokumentert grunnlag.
- I tilstøtende randområder skal nye tiltak ikke redusere opplevelsens- eller bruksverdien knyttet til det historiske bymiljøet.
- Utfylling av tomtearealer anses som uheldig tiltak som svekker lesbarheten og opplevelsen av det historiske bebyggelsesmønsteret.
- I kulturmiljøet skal historiske bygningshøyder og gesimshøyder være førende for eventuelle nybygg. Den historiske bebyggelsens karakteristiske volum med skala og proporsjoner, samt plassering av bygninger skal videreføres ved nye tiltak.

- Bebyggelsesmønsteret, torgene, og gatestrukturen er en viktig del av kulturmiljøets historie og skal bevares og videreføres.

Objektnivå

- Ved vedlikehold og utbedring skal kulturhistoriske og arkitektoniske verdier som knytter seg til de historiske byggenes detaljer bevares, derav material- og fargebruk, dør- og vindusutforming og øvrige bygningsdetaljer. Opprinnelige bygningsdeler skal bevares, dersom disse er tapt skal de rekonstrueres etter historiske forbilder.
- Stedegen byggeskikk og håndverkstradisjon skal opprettholdes og videreføres ved eventuelle nye tiltak, herunder endringer, til-, på- og nybygg. Ved eventuell oppføring av tilbygg skal tilpasses eksisterende bebyggelse og underordnes denne.
- Der det er gjennomført uheldige tiltak som har svekket kulturmiljøets egenart bør det gjennomføres byreparasjon i form av tilbakeføring og gjenoppbygging som viderefører den lokale byggeskikken.
- Den historiske fargepaletten skal videreføres, eventuelt tilbakeføres på dokumentert grunnlag.

Elementnivå

- Eksisterende gatebelegg, gatemøblering og elementer som er karakteristiske for kulturmiljøet skal bevares eller tilbakeføres. Utbedring skal skje ved bruk av tradisjonelle materialer og teknikker.
- Nytt gatebelegg, gatemøblering og elementer som innføres i kulturmiljøet skal utformes i henhold til historisk forbilde som samsvarer med kulturmiljøets stedegne karakter.
- Tekniske innretninger, herunder også skilt og reklame, skal gis en diskret utforming og ha en plassering, materialbruk og fargevalg som harmonerer med kulturmiljøets karakter.
- Eksisterende logoer og skilt av kulturhistorisk betydning skal sikres. Nye skilt skal utformes med utgangspunkt i kulturmiljøets historie.
- Karakteriserende elementer som kaifronter, dokking, og kraner skal ivaretas.
- Eksisterende trapper, forstøtningsmurer, gangveier, terrasseringer og andre konstruksjoner som er karakteristiske for kulturmiljøet skal bevares eller tilbakeføres. Utbedring skal skje ved bruk av tradisjonelle materialer og teknikker.
- Grønt- og hageareal samt verdifulle trær skal bevares